

Aastaruanne

2020

Sisukord

Saateks. Statistika olulisus kasvab alati kriisiaegadel	3
Ülevaade 2020. aasta statistikaprogrammi täitmisest	4
Ettevalmistus rahvaloenduseks	5
Uued digitaalsed teenused	5
Programmivälised statistikatööd	6
Ülevaade andmeesitajate halduskoormusest	8
Ettevõtete halduskoormust mõjutanud statistikatööd 2020. aastal	8
Küsimustike arv ettevõtte kohta	8
Küsimustike täitmisele ja esitamisele kulunud aeg	9
Ettevõtete halduskoormuse vähendamine	10
Klientide rahulolu riikliku statistikaga	11
Uued statistikatööd 2021–2025	13
Muutused statistikatöodes aastatel 2021–2025	13

Saateks

Statistika olulisus kasvab alati kriisiaegadel

Statistikaameti missioon on kajastada ühiskonna olukorda ja muutusi ning pakkuda ühiskonnale rahvastiku, sotsiaalvaldkonna, majanduse ja keskkonna arengu seisukohalt olulist teavet, mida on vaja arengukavade ja prognooside koostamiseks, poliitikakujunduseks, teadus- ja rakendusuuringute tegemiseks ning teadmuspõhiste otsuste langetamiseks. Meie põhisuund on pakkuda vajalikku teavet huvirühmadele ja toetada kvaliteetset avalikku debatti.

Aastal 2020 töötasime selle nimel, et meie tehtav statistika oleks asja- ja ajakohasem kui kunagi varem. Koroonakriisi ajal suutsime pakkuda vajalikku kiirstatistikat oluliste otsuste toetamiseks. Samal ajal ei ole me kunagi unustanud andmeesitajaid – vähendasime ka andmete kogumise ja töötlemise halduskoormust.

Statistikaameti usaldusväarsuse üks näitajaid on see, kuidas peame kinni lubatud avaldamistähtaegadest. Aastal 2020 oli see **97,6%**. Ajakirjanduse usaldust näitab meie loodud materjalide avaldamine meedias. Möödunud aastal kasvas kajastuste arv selgelt, jõudes **8252-ni** (2019. aastal oli kajastusi 8080). Meie veebileht ja uued veebikeskkonnad saavad üha rohkem tähelepanu ja kliendid on rohkem rahul. Aastal 2020 külastati meie veebilehti **1,5 miljonit korda** (aasta varem 1,3 miljonit). Nentisime korduvalt, et edukaks saab pidada kommunikatsiooni, mis senisest enam arvestab sihtrühmade vajadusi. 2020. aastal nagu ka varasematel aastatel vaatasime üle oma küsimustikud. Mõnest küsimustikust loobumine aitas vähendada ettevõtjate halduskoormust **12 441 tundi**. Kindlasti jätkame uute andmestike ja suurandmete kasutuselevõttu, et halduskoormust veelgi vähendada.

2020. aastal arendasime edasi rahva ja eluruumide loenduse metoodikat. Prooviloenduste tulemus kinnitas Eesti valmisolekut minna üle registripõhisele loendusele, sest kõik Euroopa Liidus kinnitatud kohustuslikud tunnused on kättesaadavad kvaliteetsetest registritest. 2021. aastal jätkub ettevalmistus rahva ja eluruumide loenduseks seisuga 31. detsember 2021.

Esile tuleb tõsta ka Euroopa sotsiaalstatistika raammääruse ja ettevõtlusstatistika raammääruse rakendamist, samuti erakordselt edukat põllumajandusloendust.

Statistikaameti ülesanne on korraldada ka riigi andmehaldust. Aastal 2020 tehti andmekirjelduste ja andmekvaliteedi juhendi loomise ning andmehalduse muude aluste väljatöötamise töid ning koolitusi. Andmehalduse rakendamine riigis jätkub hooga ka 2021. aastal.

2020. aastal arendas Statistikaamet mitut kliendirakendust, lõi uue andmebaasi, mediaanpalkade rakenduse, uuendas Tõetamme rakendust ja arendas kodulehte. Alustasime uue andmekogumiskrakenduse arendust. Tegime ametis ka ümberkorraldusi ennekõike arendustöö tõhustamiseks, et saavutada eesmärgid senisest kiiremini ja paremini. Suutsime reageerida kiirelt pandeemiast tingitud piirangutele ja pakkuda kodukontoris töötamise võimaluse kõigile töötajatele. Soovin tänada kogu Statistikaameti meeskonda suurepärase töö eest, sest suutsime ka kriitilisel ajal teha kvaliteetset statistikat ja pidada kinni tähtaegadest.

Asutuse 100. sünnipäeva ajal on heameel tõdeda, et Statistikaamet on saavutanud tunnustuse nii Eestis kui ka väljaspool Eestit ning tehtav statistika on aluseks ühiskonna otsustele ja debattidele. Oma 100. sünnipäeval võime öelda: „Oleme Euroopa parim statistikaamet.“

Mart Mägi

Statistikaameti peadirektor

Ülevaade 2020. aasta statistikaprogrammi täitmisest

Vabariigi Valitsus kinnitab igal aastal Statistikaameti järgmise viie aasta rahvastiku-, sotsiaal-, majandus- ja keskkonnastatistika tööde loetelu. Aastal 2020 oli 2020.–2024. aasta statistikaprogrammis 146 statistikatööd kogumaksumusega ligi 11 miljonit eurot. Igal aastal tehtavaid, põhistatistikasse kuuluvaid statistikatöid oli 2020. aastal 125, tsüklilisi statistikatöid 13, ebaregulaarseid töid üks, arendustöid kaks, statistilise analüüsi alla liigituvaid töid üks ja statistilisi registreid neli.

Aastal 2020 tehti nii arvuliselt kui ka maksumuse poolest kõige rohkem statistikatöid majanduse valdkonnas, teisel kohal olid sotsiaalelu statistikatöid. Täpsem ülevaade statistikatööde jaotusest valdkondade kaupa on esitatud tabelis 1.

Tabel 1. Statistikatööd valdkonna järgi, 2020

Statistikatöö valdkond	Maksumus		Arv	
	tuhat eurot	%	arv	%
Eri valdkondade statistika	159	1	2	2
Keskkond	395	4	12	8
Majandus	6 572	60	79	54
Rahvastik	1 022	9	9	6
Sotsiaalelu	2 810	26	44	30
Kokku	10 958	100	146	100

Statistikatöid tehakse Euroopa Liidu õigusaktide või riigisisese (eelkõige strateegilised arengudokumentid, rahvusvaheline statistikavajadus) tellimuse alusel. Tabelist 2 on näha, et 2020. aastal olid 74% statistikatöödest Euroopa Liidu õigusaktide alusel tehtud tööd ja nende tööde maksumus 84% tööde kogumaksumusest.

Tabel 2. Statistikatööde jaotus tellimuse alusel, 2020

	Maksumus		Arv	
	tuhat eurot	%	arv	%
Euroopa Liidu õigusakt	9 242	84	108	74
Riigi tellimus	1 716	16	38	26
Kokku	10 958	100	146	100

Statistikaprogrammi täitmine läks 2020. aastal edukalt: tehti ära kõik planeeritud tööd. Avaldamisi oli kokku 831, millest 711 olid statistika andmebaasi objektid ja 120 pressiteated. Valminud statistika tehakse tarbijatele kättesaadavaks kõigepealt statistika andmebaasis ja seejärel teiste toodete vahendusel. Tarbijaid teavitatakse statistika valmimisest avaldamiskalendri kaudu. Avaldamiskalendrist kõrvalekaldumisi oli 2020. aastal 21, mis on 2,4% avaldamiste koguarvust (vt tabel 3). Kõrvalekallete peamine põhjus oli andmete laekumise hilinemine ja töötlusprotsessi pikenemine.

Tabel 3. Avaldamiskalendrist kõrvalekaldumised, 2015–2020

Aasta	Statistika andmebaas	Pressiteated	Statistika-väljaanded	Kokku	Osatähtsus avaldamiste koguarvus, %
2015	18	2	1	21	2,1
2016	22	1	2	25	2,5
2017	19	0	3	22	2,3
2018	3	1	1	5	0,5
2019	9	1	1	11	0,2
2020	21	0	0	21	2,4

Ettevalmistus rahvaloenduseks

Statistikaamet korraldab 2021. aasta lõpus toimuva rahva ja eluruumide loenduse suures osas riiklikes registrites olevate andmete põhjal. Lisaks palutakse lühikese valikküsitlusega inimestelt enesehinnangulist infot, mille kohta registrites andmed puuduvad.

Loenduse peamine eesmärk on saada Eesti kohta kvaliteetsed andmed, mistõttu on ettevalmistusel põhjalikult jälgitud, et loenduse tulemus oleks kooskõlas ÜRO ja Euroopa Liidu seatud kvaliteedinõuetega. Digiriigile kohase registripõhise rahvaloenduse korraldamiseks on ära tehtud suur töö registrites olevate andmete kvaliteedi parandamiseks. Loodud on maailmatasemel riiklike andmekogude süsteem, kus on andmed kõigi Eesti elanike ja eluruumide kohta.

2020. aastal olid fookuses andmehõive automatiseerimine ja loenduse registripõhise osa meetodika täiustamine. Loenduse meetodika on loodud statistikute ja teadlaste koostöös ning seda on rahvusvaheliselt tunnustatud ja eeskujuks toodud. Rahva ja eluruumide loenduse korraldamisel teeb Statistikaamet koostööd ligi 30 andmekoguga.

Loenduse küsitlusosa eesmärk on koguda elanike kohta riigile vajalikku infot, mida registrites ei ole. Inimestel tuleb vastata vaid mõnele küsimusele. Iga Eesti elanik saab anda oma panuse rahvaloenduse paremaks õnnestumiseks, kontrollides ja kinnitades lehel www.rahvastikuregister.ee andmed enda ja oma leibkonnaliikmete kohta.

Rahva ja eluruumide loendusel kogutakse andmeid uue rakendusega. Selleks alustas Statistikaamet koostöös tarkvaraettevõttega Helmes tänapäevase andmekogumissüsteemi loomist. 2020. aastal valmis ka rahvaloenduse logo ja graafiline identiteet. Rahvaloendust puudutav info on koondatud loenduse veebilehele www.rahvaloendus.ee ning loenduse Facebooki ja Instagrami lehele.

Aasta lõpus korraldas Statistikaamet rahva ja eluruumide loenduse testküsitluse, millega kontrolliti loenduseks valmisolekut. Rahvaloenduse peaproovis osales üle Eesti ligi 2000 inimest.

Uued digitaalsed teenused

Möödunud aasta veebruarikuus tutvustasime uut [juhtimislaudade rakendust](#), kuhu on koondatud nii ettevõtlusandmed, piirkondlik statistika kui ka arengukavade näitajad. Kasutatavad andmed pärinevad Statistikaameti andmebaasist ja uuenevad automaatselt. Laudadel kuvatakse valdkondade olulisimaid suundumusi ja näitajad on esitatud andmegraafikutel. Igaühel on võimalik luua huvipakkuvatest näitajatest isiklik ülevaade, infot eri kujul alla laadida ja ka jagada. Rakendus on nii riigiasutuste töötajatele, ettevõtjatele, ajakirjanikele kui ka kõigile teistele abiks teadlikumate ja andmete tuginevate juhtimisotsuste tegemisel. Juhtimislaudade rakendust oleme pidevalt edasi arendanud ning lisanud mitu valdkondlikku ja piirkondlikku, aga ka avaliku sektori lauda.

Et tagada kevadel koroonaviirusest tingitud erakorralistes oludes kriisikomisjonile ülevaade sellest, kas inimesed peavad kinni liikumispiirangutest, jälgisime ja analüüsisime koostöös mobiilsidefirmadega Elisa, Tele2 ja Telia mobiiliandmete abil inimeste liikumist piirkonniti. Analüüsis kasutasime anonüümseid andmeid, millega sai pildi kogu Eestist. Anonüümsed mobiilinumbrid jagati kolme rühma: täiesti paiksed mobiilid, väheliikuvad ehk 95% paiksed mobiilid ja liikuvad mobiilid. Liikumisanalüüsi tulemusi saab vaadata kaardil: liikumisanalyys.stat.ee.

Aprilli lõpus valmis [palgarakendus](#), milles on visualiseeritud levinud ametirühmade 2019. ja 2020. aasta mediaanpalgad Eesti piirkondade ja maakondade kaupa. Palgarakenduses on kasutatud töötamise registri (TÖR) ning tulu- ja sotsiaalmaksu, kohustusliku kogumispensioni makse ja töötuskindlustusmakse deklaratsiooni (TSD) lisade 1 ja 2 andmeid. Rakendus võimaldab ettevõtjal hinnata tööturu olukorda ja võrrelda oma ettevõtte palgataset teiste ettevõtetega. Samuti on see mõeldud kõigile Eesti inimestele oma töötasu võrdlemiseks ametirühma mediaanpalgaga.

Suve lõpp oli Statistikaametis ootusärev, kuna valmis sai pikalt arendatud uus veebileht. Augusti lõpus esitlesime usaldusväärsete andmete uut kodu ehk uues kuues veebilehte stat.ee, mille eesmärk on levitada statistikat tõhusamalt ja pakkuda paremat kasutajakogemust. Tänu uuele veebilehele on riiklik statistika nüüdsest kergemini leitav ja paremini visualiseeritud. Tõhustasime veebilehe otsingusüsteemi ja täpsustasime valdkondi, mille kohta statistikat avaldame. Igal valdkonnal on oma lehekülg, mis koondab selle valdkonna kõige olulisemad andmed. Veebilehel on ka mobiilivaade, seega pääseb andmetele lihtsamini ligi igast seadmest.

Eelmise aasta uuenduste sekka mahtus ka Statistikaameti [andmebaas](#). Uuenenud andmebaas on Statistikaametis kasutusel oleva, ühe statistikaametite populaarseima andmebaasitarkvara PxWebi uuendatud versioon. Varem oli Statistikaametis kasutusel kaks andmebaasi, kuid PxWebil põhinev andmebaas on kasutajale mugavam ja töökindlam kui seni sellega samal ajal kasutusel olnud DotStati tarkvaraga andmebaas. Uuel andmebaasil on ka rakendusliides (API) ja lisaks värskete visuaalile pakub andmebaas võimalust luua tabelite põhjal graafikuid, millelt on mugav andmeid lugeda.

Aasta lõpus sai värskel välimuse ka riigi tähtsaimate näitajate mõõdupuu [Tõetamm](#), mida tutvustasime esimest korda 2019. aasta oktoobris. Uuendatud Tõetamme on lihtsam jälgida ja seda on täiendatud ka strateegia „Eesti 2035“ näitajatega. Rakenduses on esitatud 163 näitajat ning neile seatud eesmärgid Vabariigi Valitsuse 2019.–2023. aasta tegevusprogrammist ning strateegiatest „Eesti 2035“ ja „Säästev Eesti 21“. Strateegia „Eesti 2035“ raames on koostöös riigikantseleiga välja töötatud täiesti uus, hoolivuse ja koostöömeelsuse näitaja. Selle alusel saab hinnata, kas ja millal on seatud siht – Eesti ühiskond on koostöömeelne, hooliv ja avatud – saavutatav. Samuti on uued ligipääsetavuse näitaja ning inimeste osalemine tööhõives, kultuurielus, spordis ja vabatahtlikus töös.

Programmivälised statistikatööd

Peale statistikatööde loetellu kuuluvate statistikatööde teeb Statistikaamet klientide tellimisel ka programmiväliseid statistikatöid. Kõik statistikahuvilised võivad Statistikaameti poole pöörduda statistika saamiseks. Kui statistika andmebaasis ei ole veel statistikat, mida klient soovib, saab selle tellida. Tellimustöid on võimalik teha kõigis statistikavaldkondades. Tellimustöö tingimused on kirjas teenusstandardis, mis on avaldatud Statistikaameti veebilehel.

2020. aastal telliti Statistikaametilt andmekäivet, uuringuid, meetodikaarendusi ja ka üksikuid näitajaid kokku 1,4 miljoni euro eest (vt tabel 4). Võrreldes 2019. aastaga oli tellimuste summa 56% suurem. Enamik programmiväliseid töid olid väiksemad tellimustööd, et saada avaldatust detailsemat statistikat. Võrreldes 2019. aastaga valmistati rohkem ette ka teadusuuringuteks kasutatavaid üksikandmeid. 2020. aastal andis Statistikaamet panuse ka koroonaviirusest tingitud eriolukorra hindamisse ja vajalike toetusmeetmete väljatöötamisse kiirstatistikaga tööturu, ettevõtete käibe ja töjõukulude, inimeste liikumise ja suremuse kohta 2020. aastal.

Tabel 4. Programmivälised statistikatööd ja nende eest saadud tulu, 2020

Tellimustöö nimetus	Maksumus, eurot
Reaalaja majandusinfo andmekaeve	550 000
Vanemaealiste uuring (SHARE uuringu 8. laine)	272 876
Tellimustööd tunnihinna alusel	134 480
Rahvusvaheline täiskasvanute oskuste uuring (PIAAC)	105 311
Eesti leibkondade finantskäitumise ja tarbimisharjumuste uuring	55 520
Laevastikupõhiste majandus- ja sotsiaalnäitajate kogumine	42 713
Teadus- ja arendustegevuse meetodika arendamine uute andmeallikate kasutuselevõtuks	31 000
Kohalike omavalitsuste elanike rahulolu-uuring	27 270
ESFi andmekorje	21 853
Infotehnoloogiline mobiilsusobservatoorium	19 395
Täiskasvanuhariduse prioriteetsed sihtrühmad maakonniti	19 000
Tööhõivenäitajate rakenduse II etapp – pensioninäitajad	17 929
Euroopa sotsiaaluuring	14 540
ENTKi tellimustöö „Noored Eestis“	12 043
RITA projektiga „Mobiilne elu“ seotud tegevused	9 435
Eesti elanike liikumisuuringu disain	9 360
Uuringu „COVID-19 mõju turismile omastele majandusharudele ja kaasnevad mõjud teistele majandusharudele“ kvantitatiivne analüüs	6 600
Informaalse õppimise kohta andmete kogumine Eesti tööjõu-uuringus	5 225
Integreeritud teenusepakkumise projekti andmete ettevalmistamine	5 000
Elukindlustusnäitajate avaldamine	4 000
Brändi väärtuse indeksi meetodika väljatöötamine	3 000
Metsa- ja veestatistika andmete töötlemine ja avaldamine	2 855
Regulaarne kuuline majutusstatistika	2 760
Teatristatistika analüüs ja infograafika	2 675
E-residentide ettevõtluse statistika	2 600
Programmi „Startup Estonia“ jaoks statistiliste andmete edastamine	1 483
Liiniveo hinnaindeksi kaalude arvutamine	1 280
Väliskaubandusstatistika päringud	1 176
Kokku	1 381 379

Ülevaade andmeesitajate halduskoormusest

Statistikaamet hindab aruandluskoormust kahe näitaja põhjal: küsimustike arv ettevõtte kohta ning küsimustike täitmisele ja esitamisele kulunud aeg. Nimetatud näitajaid mõõdame ettevõtete kohta.

Statistika tegemisel kasutame eelkõige andmekogudest saadud ja taaskasutame juba kogutud andmeid. Ettevõtetelt kogume andmeid ainult sel juhul, kui neid ei ole võimalik saada muudest allikatest. Võimaluse korral teeme väikeettevõtete kohta valikuuringuid ega kogu andmeid tervelt sihtrühmalt.

Kahes kolmandikus statistikatöödest kasutati 2020. aastal täielikult või osaliselt riiklike andmekogude andmeid. Ettevõtete halduskoormuse vähendamiseks otsime pidevalt alternatiivseid andmeallikaid ja valimite vähendamise võimalusi.

Ettevõtete halduskoormust mõjutanud statistikatööd 2020. aastal

2020. aastal koguti ettevõtetelt andmeid 113 küsimustikuga 53 statistikatöö jaoks.

Igal aastal lõpetab Statistikaamet mõnes statistikatöös andmete kogumise küsimustikuga, et kasutada edaspidi andmekogude andmeid.

2020. aastal lõpetati andmete kogumine järgmise nelja küsimustikuga kolme statistikatöö jaoks:

- küsimustikud „Loomakasvatus. Lambad. Aasta“ ja „Loomakasvatus. Mesindus. Aasta“ statistikatööks „Loomakasvatus ja lihatootmine“;
- küsimustik „Põllumajandussaaduste ja -toodete varu. Aasta“ statistikatööks „Põllumajandussaaduste arvepidamine“;
- küsimustik „Muusika. Aasta“ statistikatööks „Muusika“.

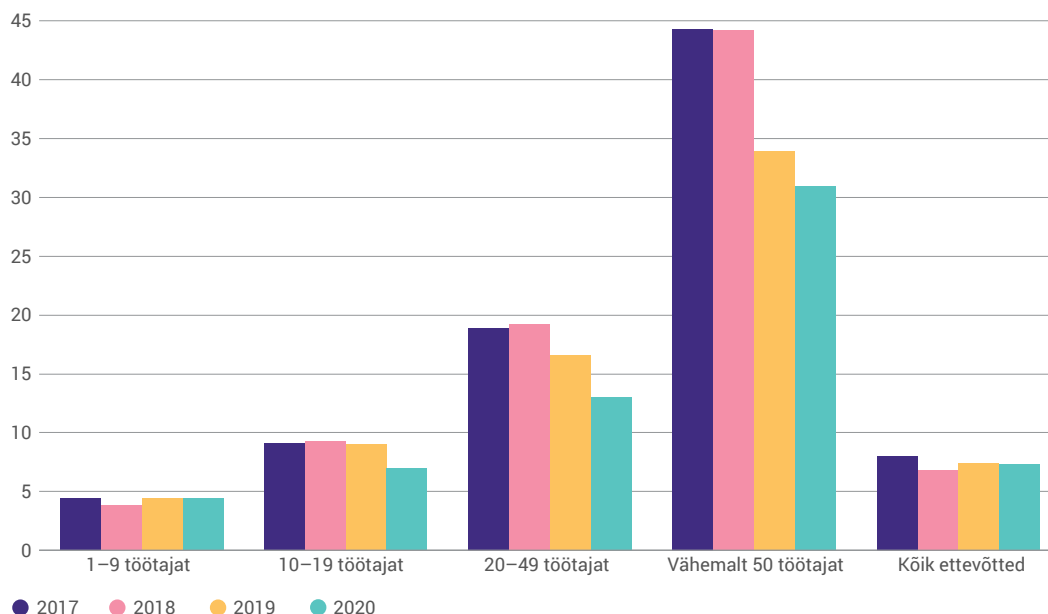
2020. aastal ei kogutud andmeid tsüklilisteks statistikatöödeks „Innovatsioon“ ja „Töötasu struktuur“.

Valimites olevate ettevõtete arv oli 2020. aastal märksa väiksem kui 2019. aastal küsimustikel „Energia. Aasta“, „Kasumitaotluseta organisatsioonid“, „Tööstustooted. Aasta“, „Majandustegevus. Kvartal“, „Loomakasvatus. Piim“, „Loomakasvatus. Kitsed“ ning „Palk ja tööjõud“.

2020. aastal lisandus põllumajandusloendus, mis toimub iga kümne aasta tagant enamikus maailma ja kõigis Euroopa Liidu riikides. Majapidamistelt küsiti 2020. aasta põhiandmeid majapidamise juhtimise, maakasutuse ja loomade arvu kohta. Põllumajanduse Registrate ja Informatsiooni Ametis (PRIA) registreeritud maade ja loomade, aga ka Maa-ameti maakatastri ning töötamise registri andmed olid küsimustikes võimaluse korral eeltäidetud.

Küsimustike arv ettevõtte kohta

2020. aastal oli ettevõtete keskmine aruandluskohustus 7,3 küsimustikku aastas ehk veidi väiksem kui aasta varem (2019. aastal 7,4).

Joonis 1. Kohustuslike küsimustike arv ettevõtete kohta töötajate arvu järgi, 2017–2020

Küsimustike arvu ettevõtte kohta aitab kahandada nii valimite vähendamine kui ka alternatiivsete andmeallikate kasutamine. Need sammud mõjutavad kõigi suurusrühmade ettevõtete halduskoormust.

Küsimustike täitmisele ja esitamisele kulunud aeg

Küsimustike täitmisele ja esitamisele kulunud aega hindab Statistikaamet ettevõtetelt kogutud vastuste põhjal. Iga küsimustiku lõpus on tabel „Küsimustiku täitmisele kulunud aeg“, kuhu andmeesitaja saab märkida küsimustiku täitmisele ja esitamisele kulunud aja tundides ning minutites. Küsimustike täitmise aega küsime kord aastas.

Tabel 5. Küsimustiku täitmisele ja esitamisele kulunud keskmine aeg minutites küsimustiku täitmise sageduse järgi, 2012–2020

Küsimustiku esitamise sagedus	Aasta								
	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
1–2 korda aastas	120	116	125	136	104	97	90	126	77
4 korda aastas	34	33	36	35	40	35	44	47	64
12 korda aastas	79	71	73	73	77	62	59	40	22
Keskmine	73	70	70	73	70	60	60	55	64

Eesti ettevõtted, asutused ja organisatsioonid kulutasid 2020. aastal Statistikaametile andmete esitamisele kokku 29 369 tööpäeva, keskmiselt 64 minutit küsimustiku kohta.

Ettevõtete halduskoormuse vähendamine

Halduskoormuse vähendamiseks jätkame järgmisi tegevusi:

- viime ellu masinpõhist andmekorjet „Aruandlus 3.0“;
- loome uue andmekogumisrakenduse;
- võtame lisaandmeallikatenä kasutusele nii suur- kui ka administratiivandmeid;
- rakendame andmete ühekordse küsimise printsiipi;
- kasutame statistika tegemisel nii palju kui võimalik andmekogudest saadud andmeid;
- kasutame ettevõtetelt küsimustikega kogutud andmeid nii palju kui võimalik ka teiste statistikatööde tegemisel;
- vähendame andmete kogumist küsimustikega;
- teeme küsimustikud andmeesitajatele arusaadavamaks ja lihtsamini täidetavaks.

Klientide rahulolu riikliku statistikaga

Statistikaamet uuendas 2020. aastal klientide tagasiside küsimise metoodikat. Et uue metoodikaga tagasiside kogumist alustati aprillis, on siinne info ajavahemiku aprill 2020 – detsember 2020 kohta.

Tagasisidet rahulolu kohta küsitakse kahelt kliendisegmentilt – andmeesitajatelt ja tarbijatelt. Andmeesitajad on ettevõtted, avaliku sektori asutused ja eraisikud, kes esitavad Statistikaametile andmeid mõne küsimustikuga. Statistika tarbijad on ettevõtted, avaliku sektori asutused ja eraisikud, kes on esitanud Statistikaametile teabenõude või tellinud andmeid tellimustööna.

Rahulolu väljaselgitamiseks kasutame soovitusindeksi metoodikat (NPS – Net Promoter Score). Hinnanguid antakse kolmele küsimusele kümnepalliskaalal. Soovitusindeksi tulemus võib olla vahemikus –100 kuni 100. Suurepäraseks hinnatakse tulemust 100 kuni 60, väga heaks 59 kuni 20, heaks 19 kuni 0, rahuldavaks –1 kuni –40, halvaks –41 kuni –70 ja väga halvaks –71 kuni –100.

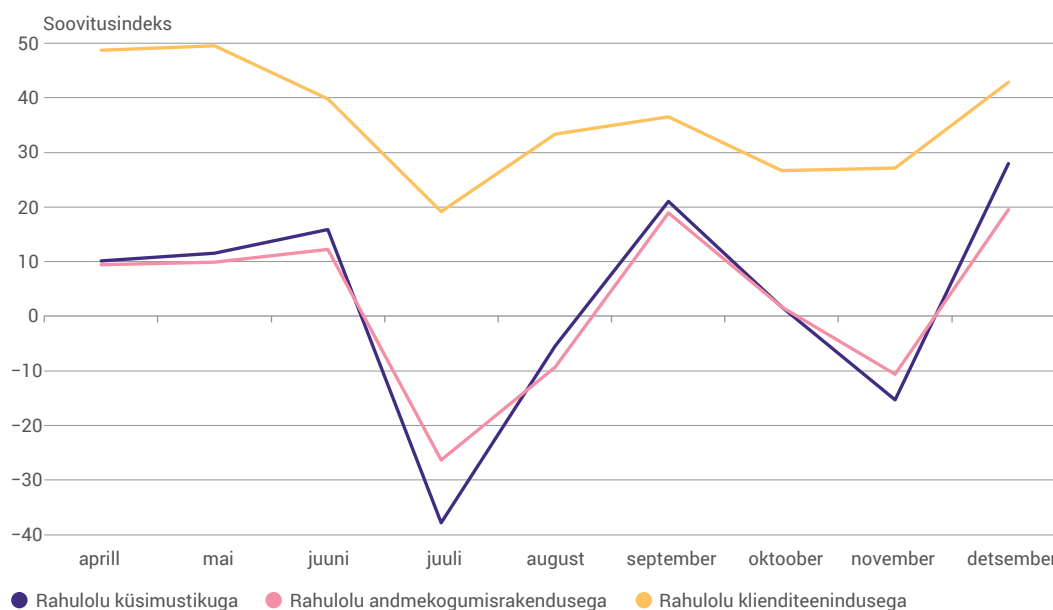
Statistikaamet küsis aprillist detsembrini 2020 üle 20 000 andmeesitajalt tagasisidet ja ettepanekuid eSTATi, küsimustike ning klienditeeninduse kohta. Klientidel paluti vastata järgmistele küsimustele: „Kui lihtne oli Teie arvates seda küsimustikku täita?“, „Kui lihtne oli Teie arvates eSTATi kasutada?“, „Juhul, kui pöördusite klienditeeninduse poole, kuidas jäite rahule?“.

Laekus ligi 2300 vastust (vastamismäär 11%) peaaegu 80 küsimustiku kohta. Üldine eSTATi soovitusindeks kasvas märkimisväärselt. Kui 2019. aastal oli eSTATi soovitusindeks –39, siis 2020. aastal 4, mida võib pidada heaks tulemuseks. Küsimustike soovitusindeks oli 5 ning klienditeeninduse indeks 40.

Andmete esitamisel peetakse positiivseks seda, et küsimustikud on eeltäidetud, aruandeid on mugav üles laadida ja muuta ning küsimustike ülesehitus on stabiilne. Kõrgelt hindavad vastajad klienditeenindust, tuues välja konstruktiivsust, kompetentsust ja head koostööd.

Andmeesitajate rahulolematust põhjustab suur halduskoormus. Nende ettepanek on koondada samasisulised aruanded. Andmekogumiskonstruktsiooni eSTAT disaini peavad andmeesitajad kasutajale ebamugavaks ja väheintuiitivseks, rakenduses navigeerimist keeruliseks ning pooleliolevast küsimustikust ülevaate saamist puudulikuks.

Joonis 2. Andmeesitajate hinnang Statistikaameti tegevusele, aprill – detsember 2020

Samas ajavahemikus ehk aprillist detsembrini 2020 küsis Statistikaamet üle 1000 tarbijalt tagasisidet ja ettepanekuid vastatud teabenõuete, tehtud tellimustööde ning klienditeeninduse kohta. Klientidel paluti vastata järgmistele küsimustele: „Kuivõrd jäite rahule saadud vastusega / mil määral vastas tellimustöö tulem Teie vajadustele?“; „Kuivõrd jäite rahule klienditeenindusega?“; „Kas soovitate Statistikaametit kolleegile või sõbrale?“.

Laekus üle 200 vastuse (vastamismäär 20%). Tarbijate rahulolu on pidevalt suurenenud. Statistikaameti soovitusindeks 2020. aastal oli 76 (2019. aastal 60). Teabenõudele või tellimustööle saadud vastusega rahulolu indeks oli 65 ning klienditeenindusega rahulolu indeks 78.

Statistika tarbijad toovad välja kiiret, mugavat ja professionaalset klienditeenindust. Vastuste puhul ollakse rahul koostööga kliendi vajaduste väljaselgitamisel, vastuste põhjalikkusega ja vastavusega tellija soovidele. Rahulolematust põhjustab, kui kliendi soovitud statistikat avaldatud ei ole, samuti märgiti ära, et soovitud andmete leidmine Statistikaameti kodulehelt ja andmebaasist on suhteliselt keeruline ning seda võiks lihtsustada.

Statistikaamet on liitunud Turu-uuringute AS-i korraldatud „Institutsioonide usaldusväarsuse uuringuga“. Kord kvartalis küsitakse Eestis juhuvaliku alusel ligikaudu 1000 inimeselt „Mil määral Te usaldate järgmisi institutsioone?“. Uuringus osaleb olenevalt kvartalist 26 või 27 asutust, nende keskmine usaldusnäit oli 2020. aastal 67%.

Kõige enam usaldatakse Päästeametit, Häirekeskust ning Politsei- ja Piirivalveametit. Umbes 4/5 elanikest usaldab lisaks mainitutele ka Maksu- ja Tolliametit. Samad institutsioonid on püsinud väikeste kõikumistega pingerea eesotsas juba aastaid. Statistikaametit pidas 2020. aastal usaldusväärseks keskmiselt 59% elanikest (3 protsendipunkti vähem kui aasta varem). Usaldajate osatähtsus on suurim 25–44-aastaste, kõrgharidusega inimeste, keskastme spetsialistide, väiksemate linnade, Põhja- ja Kirde-Eesti ja Tallinna elanike ning kõrgema sissetulekuga inimeste seas. Keskmisest vähem usaldavad Statistikaametit maaelanikud, 45–64-aastased ja Kesk-Eesti elanikud. Ametit ei osanud sagedamini hinnata madalama haridustasemega (õpilased), väiksema sissetulekuga ja Lääne-Eesti elanikud. Statistikaamet asus 2020. aastal usaldusväarsuse pingereas 20. kohal.

Uued statistikatööd 2021–2025

Muutused statistikatöodes aastatel 2021–2025

Suurim muudatus 2021.–2025. aasta riiklike statistikatööde loetelus põhineb statistikanõukogu 2019. aasta soovitusel suurendada statistikatööde läbipaistvust. Parema selguse huvides on korrastatud statistikatöö mõiste ja statistikatöö tekkimise õiguslikud alused. Muudatuse tulemusena viiakse fookus eelnõu mahult sisule ja luuakse alus iga-aastasteks statistikaprogrammi sisulisteks läbirääkimisteks. Pärast statistikatööde ümbergrupeerimist õigusliku aluse järgi on varasema 147 statistikatöö asemel 68 statistikatööd. Väljundnäitajate arvu nimetatud muudatus ei muutnud.

Statistikatööd liigitatakse uue jaotuse järgi põhistatistikaks (regulaarne, tsükliline ja ebaregulaarne statistika), statistilisteks registriteks, eksperimentaalstatistikaks ning andmehalduse ja klassifikaatorite süsteemi juhtimiseks. Põhistatistika jaguneb omakorda keskkonna-, majandus-, rahvastiku-, sotsiaal- ja eri valdkondade statistikaks.

Aastatel 2021–2025 on põhistatistikatööde muudatused seotud lisanduvate tsükliliste statistikatöödega, õigusaktide muudatustest tulenevate meetodiliste muudatustega, andmeesitajate halduskoormust vähendavate meetodiliste muudatustega ja uute riigisiseste arengustrateegiatega vajadustega.

Alates 2021. aastast lisandub statistikaprogrammi kaks tsüklilist statistikatööd.

- Statistikatööd „Põllumajanduslikud väikeüksused“ tehakse iga kümne aasta järel. Põllumajandus- tootmise statistika hõlmab ainult suuremaid üksusi, mistõttu on kogu Eesti taime- ja loomakasvatuse kohta andmete saamiseks vaja põllumajanduslike väikeüksuste uuringut, mille alusel täiendada igal aastal korraldatavaid põllumajanduslike majapidamiste uuringuid. Andmete kogumiseks kasutatakse leibkonna eelarve uuringut nagu ka eelmine kord. Tööd tehakse Euroopa Liidu määruse alusel. Andmeid koguti 2020. aastal ja tulemused avaldatakse 2021. aastal.
- Statistikatöös „Töötasud ja tööjõukulud“ uuritakse iga nelja aasta järel tööandja kulutusi töötajatele. Töö eesmärk on anda teavet tööandja keskmistest kulutustest töötajatele töötaja ja töötatud tunni kohta põhitegevusala järgi. See info on tööjõumaksude kujundamise alus. Euroopa Liidu määrusega kehtestatud tööjõukulu-uuringut tehakse liidu liikmesriikides ühtse meetodika alusel, mis tagab riikide andmete võrreldavuse. Andmeid kogutakse 2021. aastal 2020. aasta kohta ja tulemused avaldatakse 2022. aastal.

Suurimad meetodilised muudatused, mille tõttu statistikatööde maht kasvab, tulenevad Euroopa Liidus kokkulepitud eri valdkondade poliitikate vajadustest:

- keskkonna valdkonnas plaanitakse muuta kohustuslikuks määruse (EL) nr 691/2011 keskkonnamajanduse ökosüsteemide, metsanduse, vee ning keskkonna siirete ja subsiidiumite arvepidamise moodulid;
- uue Euroopa Liidu ettevõtlusstatistika raammääruse (EL) nr 2019/2152 tõttu vaadatakse üle vähemalt kaheksa statistikatöö meetodika ja väljundnäitajad. Muudatused rakenduvad vastavalt nimetatud raammääruse rakendusaktide vastuvõtmisele ja nendes sätestatud rakendamise tähtaegadele;
- Euroopa Liidu põllumajandusstatistika süsteemi ajakohastatakse ja täiendatakse uuest ühtsest põllumajanduspoliitikast, Euroopa roheleppest, kliimamuudatustest ja keskkonnapolitiika muudatustest lähtudes;
- sotsiaalelu valdkonnas tulenevad meetodikamuudatused sellest, et statistikatööd viiakse vastavusse uue sotsiaalstatistika raammäärusega (EL) nr 2019/1700.

Statistikatöös „Töötasu“ on plaanis hakata keskmist palka arvutama registriandmete põhjal, kasutades andmeid Maksu- ja Tolliameti töötamise registri (TÖR) ning tulu- ja sotsiaalmaksu, kohustusliku kogumispensioni makse ja töötuskindlustusmakse deklaratsiooni (TSD) ühendatud andmebaasist. Võimalusi minna üle registriandmetele otsime ka teistes statistikatöodes.

Oleme alustanud ka strateegia „Eesti 2035“ näitajate tootmise väljatöötamist tellimustööde raames. Planeeritava uue statistikatöö aluseks on 2020. aasta oktoobris Vabariigi Valitsuse heakskiidetud ja riigikogule esitatud, riigi pikaajaline arengustrateegia „Eesti 2035“.